

Pol ndê bapia têḡ lau

Epesas-ḡga

Yom whê bapia dindec sa-ḡga

Epesas in malac tiwaê dan yêc gameḡ Esia-ḡga, ma Luk to yom pi Pol ndê gwelen yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindec têḡ gôlôwac dabuḡ malac Epesas-ḡga têḡ ndoc in ndöc gapocwalô ndöc malac Rom, ma gauc gêm bu in to bapia dau têḡ lau Epesas-ḡga tawasê dom, magoc gitôm bapia nanḡ gic waê lau sêkêḡ whin-ḡga honḡ bu puc ḡac dôḡ.

Yêc lôcwha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasiḡ ti ḡaclai atu nanḡ Anötö gic bata têḡ lau sêkêḡ whin-ḡga, ma pi lêḡ nanḡ in gauc gêm tidôḡ muḡ su bu piḡ gêḡ undambê-ḡga ti gêḡ nom-ḡga honḡ dôḡ pitigeḡ, ma kêḡ Yisu ti ḡagôlôḡ (1:10). Yisu ndê gwelen gic lau Israel-ḡga ma lau gameḡ apa-ḡga, nanḡ ḡawaê bocdinaḡ. ḡac honḡ sêtap Anötö ndê mwasiḡ nem ḡac si-ḡga sa tu ḡac si sêkêḡ whin-ḡga, gitôm mwasiḡ ḡambwa (2:8-10).

Yêc lôcwha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkêḡ whin-ḡga pi lêḡ ḡayham tu sêsa-ḡga, ma tu sêmbo sêwhinḡ dandi-ḡga, ma tu sêlhac ḡanḡga ma sêndic sinḡ têḡ Sadaḡ-ḡga.

Pol gic hu ndê bapia têḡ lau Epesas-ḡga

¹ Aô Pol, nanḡ gati Yisu Kilisi ndê ḡapospel kêkuc Anötö ndê atac whinḡ, gato bapia dindec têḡ lau dabuḡ malac Epesas-ḡga, mac lau nanḡ akêḡ whinḡ

Yisu Kilisi. ² Mwasin ti yom malô têt mac akêt Daman Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasin ñalôm-nga nan datap sa tu Kilisi-nga

³ Tampiñ Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi Damba, nan kêmwasin yac lau nan dakêt whin Kilisi, ña Ñalau Dabuñ ndê mwasin ñalôm-nga tidau-tidau, nan ñahu yêc undambê. ⁴ Bu têt ndoc in kêt undambê ti nom su dom, nan in kêyalin yac sa gwanan su, bu piñ yac dôñ danem damin Kilisi, ma bu dati lau dabuñ ma dambo in angô-nga ti neñ giso mbasi. In tac whin yac ndu andô, ⁵ dec kêyalin yac sa gwanan su, ma kêmasan lêt bu kôc yac sa dati in ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-nga. Lêt dau kêkuc in ndê atac whin, ma in gêlic ñayham bu kôm ñandô sa, ⁶ tu bu yac dapo Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasin atu nan datap sa ñambwa, tu in ndê Atungac nan in atac whin kêlêc-nga. ⁷ Yac lau nan dakêt whin Yisu Kilisi, nan Anötö suc yac neñ sac kwi ma gêmlihi yac neñ sac ñatôp, ña Kilisi ndê dac. Anötö in mwasin ti mwasin Ñadau, dec kôm gêñ dau ñandô sa. ⁸ In ndê mwasin kêsalê yac ahuc, ma kêt gauc ñayham-ñayham têt yac bu tanyalê in ti ndê yom-nga. ⁹ Ma lêt nan Anötö gauc gêm tidôn mun su, ma gêlic ñayham bu Kilisi kôm ñandô sa, nan yêc sin dau têt têt ñamata-nga andô e meñ, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têt yac. ¹⁰ Lêt dau bocdec. Anötö tac whin bu piñ gêñ undambê-nga ti gêñ nom-nga hoñ dôñ sêsôc ñagôlôn tigen ñapu, ma ñagôlôn dau in Kilisi. Ma gêñ dau oc ñandô sa têt ndoc nan Anötö kêmatin tidôn.

¹¹ Lêt hoñ nan Anötö gauc gêm tidôn, nan kôm ñandô sa kêkuc in dau ndê atac whin. Ma têt têt

ɲamata-ɲga andô, in gauc gêm tidôn bu êɲyaliɲ yac lau naɲ ambo Israel si toɲ ɲalôm naɲ sa, bu piɲ yac dôn anem damiɲ Kilisi. ¹² Anötö kôm gêɲ dau, bu yac lau naɲ ati lau ɲamata-ɲga bu akêɲ batan bu atap Anötö ndê mwasiɲ nem yac si-ɲga sa tu Kilisi-ɲga, naɲ oc ambo tu ampiniɲ in, ma tu apo in ndê waê sa-ɲga. ¹³ Ma mac flau gameɲ apa-ɲga bocdinaɲ. Anötö piɲ mac dôn am damiɲ Kilisi awhiɲ yac lau Israel-ɲga, têtɲ ndoc mac aɲgô yom ɲandô ɲawaê ɲayham-ɲga, naɲ whê Anötö ndê lêɲ nem mac si-ɲga sa. Ma têtɲ ndoc mac akêɲ whiɲ, naɲ Anötö kêtɲ ɲalau Dabuɲ naɲ in gic bata muɲ su, bu ti mac nem ɲadalô bu tôc asê bu mac ati Kilisi ndê lau. ¹⁴ ɲalau dau, Anötö kêtɲ têtɲ yac gitôm gêɲ ɲandô mbêc, tu bu tôc asê bu mwasiɲ hoɲ naɲ in gic bata bu dawêkaiɲ tiɲambu, naɲ oc datap sa yomandô. Anötö gêmlihi yac su dati in ndê, ma gêɲ dau ɲa-ɲandô yac oc datap sa têtɲ bêtɲ ɲambu-ɲga. Tu dinaɲ-ɲga tampiniɲ Anötö ma dapo in ndê waê sa.

Pol ten mbec tu lau Epesas-ɲga

¹⁵ Aö gaɲgô ɲawaê bu mac akêɲ whiɲ Pômdau Yisu Kilisi ɲaɲga, ma atac whiɲ lau dabuɲ hoɲ. Ma tu dinaɲ-ɲga dec, ¹⁶ aö gateɲ mbec ma gam danɲe Anötö tu mac-ɲga tôm bêtɲ hoɲ. ¹⁷ Yêc aneɲ mbec hoɲ ɲalôm, aö gateɲ yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ɲawasi ɲadau Anötö, bu in ndê ɲalau kêtɲ gauc ɲayham têtɲ mac, ma whê Anötö ndê yom sa têtɲ mac e aɲyalê in tidôn andô. ¹⁸ Ma aö gateɲ whiɲ bu Anötö whê mac nem gauc sa e aɲyalê sôc ɲalôm ndi, mwasiɲ ti ɲawasi atu naɲ in kêgalêm mac sa bu awêkaiɲ awhiɲ in ndê lau dabuɲ hoɲ, naɲ mac tamkwê ambo. ¹⁹ Ma aö gateɲ mbec bu

mac anjalê Anötö ndê ñaclai nan hóc gêlêc ñaclai hon su, nan in kên bu nem yac lau dakên whin-nga sa. Anötö ndê ñaclai atu tigen dinan, ²⁰ un Kilisi sa akên lau batê-nga, ma kên in ndöc in dau amba andô-nga yêc undambê. ²¹ Ma Kilisi ndöc Anötö ndê andô-nga, dec hóc gêlêc kin ti gôlinwaga ma ñaclai ti ñannga hon nan sêmbô undambê me sêmbô nom, ma in hóc gêlêc ñaê ti waê hon nan sêtoc sa tên têm kwahic dec-nga ma tên têm ñambu-nga bocdinan. ²² Ma Anötö kên gên hon sêsôc Kilisi gahi ñapu, ma kêyalin in sa ti gôlôwac dabun si ñagôlôn bu nem gôlin gên hon. ²³ Gôlôwac dabun dau ti Kilisi ndê ñandô. Ma Kilisi ndê mwasin ti ñaclai nan gêm gameñ hon ahuc, nan kêsâlê gôlôwac dabun ahuc.

2

Kilisi ti yac nen dandöc tanli ñahu

¹ Mun-nga, mac akên whin Kilisi su dom, nan mac atôm lau batê yêc Anötö anğô-nga, bu mac asa lên giso ma akôm sac ñapan. ² Mac asa nem lên dinan ankc lau nom-nga si mêtê sac, ma Sadañ, nan gêm gôlin in ndê gameñ yêc umbon ñasawa, nan ti mac nem ñadau. Ma kwahic dec in kôm gwelen ñapan, mbo lau nan danğapêc tên Anötö, nan ñalôm. ³ Mun-nga, yac hon dasa lên dananpêc-nga dawhin ñac. Ma mêtê atac ñagalac-nga ti gauc sac-sac hon nan men akên ñalôm akwa, nan yac dakôm su. Tu dinan-nga yac tac waê bu datap Anötö ndê atac ñandê sa tôm ñac lau dinan. ⁴ Magoc Anötö in Tawalô ñadau ma tac whin yac ndu andô, ma tu dinan-nga dec, ⁵ in kêmwasin yac ma gêm yac

si. Mwasinɔ̄ dau inɔ̄ kɛ̄n tɛ̄n yac ɲambwa enɔ̄. Tɛ̄n ndoc dinanɔ̄ yac gacgenɔ̄ dambo datôm lau batê tu yac nenɔ̄ sac-ɲga, magoc inɔ̄ kêmasanɔ̄ lɛ̄n tu suc yac nenɔ̄ sac dau kwi-ɲga ma piɲ yac dô̄n danem daminɔ̄ Kilisi, ma ɲalê̄n dinanɔ̄ kwahic dec dambo tanli ɲandô dawhinɔ̄ Kilisi. ⁶ Anötö unɔ̄ Yisu Kilisi sa ma kɛ̄n inɔ̄ ndöc undambê, ma tu inɔ̄ piɲ yac dô̄n tam daminɔ̄ Kilisi-ɲga, dec tôm inɔ̄ unɔ̄ yac sa ma kɛ̄n yac dandöc undambê dawhinɔ̄ Kilisi bocdinanɔ̄. ⁷ Inɔ̄ kôm gɛ̄n honɔ̄ dinanɔ̄ ɲahu bu inɔ̄ tac whinɔ̄ bu tôc mwasinɔ̄ atu nanɔ̄ inɔ̄ kɛ̄n tɛ̄n yac tu Yisu Kilisi-ɲga, nanɔ̄ asê tiawê tɛ̄n lau honɔ̄ tɛ̄n tɛ̄m honɔ̄ nanɔ̄ oc menɔ̄ sa. Mwasinɔ̄ atu dau hôc gêlêc gɛ̄n honɔ̄ su. ⁸ Bu Anötö gêm yac si nanɔ̄ ɲahu andô inɔ̄ ndê mwasinɔ̄ nanɔ̄ kɛ̄n ɲambwa tɛ̄n yac, ma datap sa tu yac nenɔ̄ dakê̄n whinɔ̄-ɲga. Ma yac nenɔ̄ dakê̄n whinɔ̄ ɲahu yêc yac-ɲga dom, magoc ɲahu yêc Anötö ndê mwasinɔ̄. ⁹ Inɔ̄ gêm yac si tu yac nenɔ̄ gwelenɔ̄ ɲayham danɔ̄-ɲga dom. Tu dinanɔ̄-ɲga ɲalê̄n mba bu ɲamalac danɔ̄ toc dau sa. ¹⁰ Bu Anötö dau ndê gwelenɔ̄ piɲ yac dô̄n tam daminɔ̄ Kilisi, ma kôm yac dati lau wakuc bu dakôm mêtê ɲayham tidau-tidau nanɔ̄ inɔ̄ kêmasanɔ̄ gwananɔ̄ su tu bu dakôm-ɲga.

Kilisi piɲ lau honɔ̄ dô̄n

¹¹ Kwahic dec mac lau apa nanɔ̄ dinami sêkôc mac yêc Israel-ɲga si tonɔ̄ ɲalôm dom, nanɔ̄ atap Anötö ndê mwasinɔ̄ atu sa su. Bocdinanɔ̄ aô bu wandac mac bu gauc nem lɛ̄n nanɔ̄ mac ambo muɲ-ɲga lê. Lau Israel-ɲga nanɔ̄ sê̄nkuc †pwac sêsê ɲamlic ɲatô su-ɲga, nanɔ̄ sê̄pu mac ma sêsam mac bu lau sambuc, ɲahu bu mac anɔ̄kuc pwac dinanɔ̄ dom. Pwac dau hêganônɔ̄ ɲamlic ɲambwa, ma inɔ̄ gɛ̄n nanɔ̄ ɲamalac amba ɲambwa kôm. ¹² Gauc nem bu tɛ̄n

ndoc dinañ mac awêkaiñ gêñ dañ awhiñ Anötö ndê lau Israel-nga dom. Pwac hon nañ Anötö kêmatiñ whiñ lau Israel-nga tu êmwasiñ ñac-nga, nañ ñadañ gic mac ñawaê dom. Mac akêñ batam ñandô ñayham nañ Anötö gic bata têñ lau Israel-nga, nañ dañ dom, ma gacgeñ ambo ahê A nötö dau. Tu dinañ-nga mac ambo ahê Kilisi dau whiñ. ¹³ Magoc mac lau nañ muñ-nga ambo ahê Anötö, kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê lau. Anötö kêmasañ lêñ bu mac atigasuc iñ, tu dac nañ Kilisi kêc siñ-nga.

¹⁴ Bu kwahic dec yac lau hon datap yom malô sa su tu Kilisi-nga. Muñ-nga lau Israel-nga ma lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm tunbôm atu kalhac ñac ñalhu ma whê ñac kôc. Magoc Kilisi señ tunbôm dau su giñga, ma kêñ lau toñ lu dau sêpitigeñ. ¹⁵ Tunbôm dau iñ lau Israel-nga si yomsu, ma têñ ndoc Kilisi mbac ndu, nañ iñ kêmasañ señ wakuc tu lau sêtigasuc Anötö-nga, nañ hóc gêlêc yomsu ti ña-ñagôliñ hon su. Iñ kôm gêñ dau bu hê wamba toñ lu dau e sêti toñ wakuc ma toñ tigeñ tu ñac si sêkêñ whiñ iñ-nga. ¹⁶ Ma toñ lu nañ iñ kêñ pitigeñ, nañ iñ mbac ndu pi a gicso dau, bu hê wamba toñ tigeñ dinañ têñ Anötö. Ma ñac si mêtê sêkêñ kisa dandi-nga, nañ iñ gic ndu pi a gicso dau whiñ. ¹⁷ Bocdinañ Kilisi meñ ma kêñ ñawaê ñayham yom malô-nga têñ mac lau apa nañ ambo ahê Anötö, ma têñ yac lau Israel-nga nañ ambo ahê iñ dom. ¹⁸ Ma Njalau tigeñ wê yac lau Israel-nga ti mac lau apa hon datigasuc Damañ Anötö, tu gwelen nañ Kilisi kôm-nga.

¹⁹ Tu dinañ-nga dec Anötö gêlic mac atôm lau apa tiyham dom. Magoc mac ati iñ ndê lau solop, ma lau dabuñ, awhiñ yac lau Israel-nga. Yac hon

datôm andu tigen nan in bu kwê sa. ²⁰ Yêc andu dau lau propet ti aposel sêtôm dan ti lêlôm, ma Yisu Kilisi dau gitôm andu na-alhõ. ²¹ Ma Anötö pin yac hon dön tam damin Kilisi, datôm andu na-gên lêlôm hon, nan in gic dön pi sac alhõ ma dan ti lêlôm. Ma in gêm gwelen bu ndic têku andu dau tiatu napan e ti lôm dabun atu tu Pômdau-nga. ²² Yom dau hêganôn mac lau apa awhin. Anötö pin mac dön awhin yac lau Israel-nga tam damin Kilisi, ma datôm andu nan Anötö ndê Nalau ndöc nalôm.

3

Pol gêm akin lau apa

¹ Nalên dinan Anötö kêmwasiñ mac lau apa, ma tu dinan-nga dec aö Pol, gati Yisu Kilisi ndê ngac gapocwalô-nga tu wanem gwelen ma wanem mac sa bu atap mwasiñ dau sa. ² Mac ango nawaê su, pi lên nan Anötö kêmasan tu bu êmwasiñ mac lau gamen apa-nga, dec kêyalin aö sa bu wahoc yom dau asê tên mac. ³ Bu yom pi Anötö ndê lên nem lau si-nga, nan mun-nga yêc sin dau, nan in hoc asê tên aö. Aö gato bapia nalhô apê tên mac pi gên dau su. ⁴ Ma bapia nan kwahic dec gato, nan bu whê nem gauc sa pi Kilisi ndê gwelen nan nahu yêc sin dau, nan Anötö hoc asê tên aö. ⁵ Yom pi Kilisi dau in tiawê tên lau namata-nga dom. Magoc kwahic dec Nalau Dabun hoc asê tên Anötö ndê aposel dabun ma tên lau propet. ⁶ Ma yom nan mun-nga yêc sin dau nan bocdec bu, mwasiñ nayham hon nan Anötö gic bata bu kêñ tên yac, nan mac lau apa awêkain awhin yac lau Israel-nga, ma yac hon dati

ton tigen. Asa nan kên whin Yisu Kilisi, nan oc tap mwasiñ dau sa, tôm ñawaê ñayham whê sa têt yac.

⁷ Anötö kêmwasin aö ma puc aö dön ña in ndê ñaclai atu, ma bocdinañ dec gati in ndê ñgac akin bu wahoc ñawaê ñayham dau asê. ⁸ Aö gati Anötö ndê lau dabun hon si ñgac ñambu-ña, tigen in kêmwasin ma kêkin aö bu wahoc ñawaê ñayham asê têt mac lau apa, pi mwasiñ atu nan datap sa yêc Kilisi. Mwasin dau atu andô, ñahu sip ñalôm gi ma pi lôlôc gi, ma hôc gêlêc ñamalac si gauc atu-tu hon. ⁹ Ma in kêkin aö bu wawhê lau hon si gauc sa pi Anötö ndê lêt nem lau si-ña, nan têt hic balin su yêc sin dau yêc Anötö nan kên undambê ti nom ma gêt hon. ¹⁰ Magoc kwahic dec Anötö tac whin bu ñaclai ti gôlin hon nan sêmbo undambê ma sêmbo umbon ñasawa, nan oc sênjalê in ndê gauc atu-tu. In pin lau apa ma lau Israel-ña dön sêti gôlôwac dabun tigen, ma lêt dinañ tôc in ndê gauc asê tiawê. ¹¹ Lêt dau in gauc gêm tidôn mun su, ma kwahic dec yac neñ Pômdau Yisu Kilisi kôm ñandô sa.

¹² Tu dakên whin ti dasap Kilisi dön-ña, dec gêt dan kalhac yac ahuc bu datêt Anötö dandi-ña dom, ma datigasuc in ti atac pa su. ¹³ Bocdinañ aö wateñ mac bu ahêgo daôm dom tu ñawapac hon nan gahôc tu mac-ña, bu gahôc tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö anğô-ña.

Pol teñ mbec tu lau Epesas-ña

¹⁴⁻¹⁵ Tu gêt hon dinañ-ña, dec aö gapôn hanđuc têt Damañ Anötö, nan gêlic ñayham bu hê ndê ñaê pi lau undambê ti nom-ña hon nan sêkên whin Kilisi, ma sam ñac bu in ndê balêkoc. ¹⁶ Ma aö gateñ

Mwasin̄ N̄adau Anötö, bu kên̄ ndê N̄alau sip nem n̄alôm, bu puc mac dôn̄ n̄a in̄ ndê n̄aclai atu. ¹⁷ Ma gaten̄ in̄ bu kên̄ Kilisi ndôc nem n̄alôm tu mac nem akên̄ whin̄-nga. Ma mêtê atac whin̄-nga puc mac dôn̄ bu alhac n̄anga, tôm a nan̄ n̄awakac gacgen̄ sip nom n̄alôm gi. ¹⁸⁻¹⁹ Kilisi ndê atac whin̄ yac in̄ gên̄ atu andô, nan̄ tôm dom bu danem dôhôn̄, ma n̄ahu hôc gêlêc gauc nom-nga hon̄ su. Magoc aô gaten̄ Anötö bu kên̄ n̄aclai ti gauc tên̄ mac bu anyalê Kilisi ndê atac whin̄, awhin̄ lau dabun̄ hon̄. Aô gaten̄ mbec pi gên̄ hon̄ dinan̄, tu bu mac ati lau gwalam akwa akên̄ whin̄-nga nan̄ Anötö ti ndê mwasin̄ ti n̄awasi ma n̄aclai atu nem mac hon̄ ahuc.

²⁰ Anötö ndê n̄aclai, nan̄ gêm gwelen̄ yêc yac nen̄ n̄alôm, nan̄ n̄aclai atu andô. Yac datôm dom bu gauc nem me daten̄ gên̄ dan̄, nan̄ in̄ ndê n̄aclai oc tôm dom bu kôm n̄andô sa n̄agahô en̄. ²¹ Tu dinan̄-nga yac lau nan̄ dambo gôlôwac dabun̄ n̄alôm, ma yac nen̄ wakuc hon̄ nan̄ bu sên̄kuc yac, nan̄ dahoc Anötö ndê waê asê tu Yisu Kilisi-nga, tôm têm hon̄ ndi. Yomandô.

4

Yac gôlôwac dabun̄ dapin̄ daun̄ dôn̄ dati Kilisi ndê n̄andô

¹ N̄alên̄ dinan̄ Anötö tac whin̄ mac ma kêgalêm mac sa bu ati in̄ ndê lau dabun̄. Tu dinan̄-nga dec aô, nan̄ gati Pômdau ndê n̄gac gapocwalô-nga, wan̄gilí mac bu asa nem lên̄ gitên̄ ti dabun̄, an̄kuc in̄ ndê galem dau. ² Akôm nem gên̄ hon̄ ti an̄gwinin̄ daôm, ma ti lên̄ malô. Akôc nem n̄alôm dôn̄, ma giso bocke nan̄ asidôwai bu sêkôm tên̄ mac, nan̄ asuc

kwi ma akôc ñac sa bu atôc nem mêtê atac whiñ-
 ñga asê. ³ Ayob bu gêñ dan señ Nalau Dabuñ ndê
 gwelen piñ mac dôñ-ñga su dom. Ma bocdinañ in
 ndê yom malô oc piñ mac hoñ dôñ bu ambo ti nem
 ñalôm tigen. ⁴ Yac dati Kilisi ndê ñandô tigen, ma
 Nalau tigen mbo yac tigen-tigen neñ ñalôm. Ma tu
 Anötö kêgalêm mac sa awhiñ yac-ñga, dec yac hoñ
 tañkwê mwasin atu tigen. ⁵ Tam akiñ Pômdau tigen,
 dakêñ whiñ yom ñandô tigen, ma busañgu tigen
 piñ yac hoñ dôñ tam damiñ Yisu Kilisi. ⁶ Anötö
 tigen ti yac lau dakêñ whiñ-ñga hoñ Damañ, ma in
 gêm gôlin yac. In mbo yac hoñ ñalôm, ma puc yac
 dôñ bu dakôm in ndê gwelen.

*Kilisi kêmwasin yac tu bu dapo gôlôwac dabuñ sa-
 ñga*

⁷ Ma Anötö kêmwasin yac tigen-tigen ña mwasin
 ñalôm-ñga tidau-tidau, tôm Kilisi gic sam têt yac
 ñambwa. ⁸ Tôm Anötö ndê yom dan, nañ sêto yêc
 bocdec bu:

In ku ndê ñacyo dulu ma wê ñac gitôm lau gapoc-
 walô-ñga, goc pi lôlôc gi ma kêmwasin lau ña
 gêñ ñayham-ñayham, nañ kêñ têt ñac ñambwa.
[BW 68:18]

⁹ Yom dau sôm bu in pi lôlôc gi, dec whê sa bu
 in sip nom meñ muñ. ¹⁰ Ma in ñgac tigen dinañ,
 nañ sip nom meñ, nañ mbu pi lôlôc gi mbo gameñ
 ñamata-ñga andô yêc undambê, tu bu nem gôlin
 gêñ hoñ ma êmwasin in ndê lau hoñ êñlêc.

¹¹ Ma bocdinañ in kêyalin in ndê lau ñatô sa sêti
 aposel, ñatô sêti propet, ñatô sêti lau ahen-ñga, ñatô
 sêti ñacsakin, ma ñatô bu sêndôhôn Anötö ndê mêtê.

¹² In kêmwasin ti kêyalin ñac sa bu sêndôhôn ma

sêpuc Anötö ndê lau dabuñ dôñ e ñac honj sêkôm sakinj tidau-tidau tu bu sêpo gôlôwac dabuñ, nanj sêti Kilisi ndê ñandô, nanj sa-ñga. ¹³ Ma yac honj dakôm neñ sakinj tidau-tidau e yac neñ dakêñ whiñ ti gauc tanyalê Anötö ndê Atu-ñga êñsôwec tiatu ma piñ yac honj dôñ pitigenj. Ma ñalêñ dinanj yac oc dati lau gwalam akwa dakêñ whiñ-ñga ma dasa neñ lêñ gitêñ enj tòm Kilisi dau.

¹⁴ Ma bocdinanj yac oc dambo datôm balêkoc tiyham dom. Ma lau nanj sêndôhônj yom tasanj ma sêñsalê lêñ bu sêtim yac ma sêkôm yac neñ dakêñ whiñ tisac, nanj oc sêtôm dom bu sêkôm yac atac lu-lu tòm gakoc nanj mbu kêyôc, me agatê nanj gwêc ñamponj kêñinj gi ma meñ. ¹⁵ Magoc yac oc dati lau nanj dalhac ñannga ma dasap yom ñandô ti mêtê atac whiñ-ñga dôñ enj. Ma dakôm gêñ honj datôm lau gwalam akwa nanj dasap yac neñ ñagôlônj tigenj, nanj Kilisi dôñ. ¹⁶ Bu inj dau piñ yac honj dôñ dati inj ndê ñandô, ma kêmwasiñ yac tigenj-tigenj tu bu danem akinj asidôwai-ñga ma dasap mêtê atac whiñ-ñga dôñ. Ma ñalêñ dinanj gôlôwac dabuñ oc êñsôwec tiatu-tiatu ndi.

Dasa neñ lêñ tiwakuc

¹⁷ Tu dinanj-ñga dec aö bu wasôm yom têtj mac wanem Pômdau anjô, ma wakac mac bu ambu atêñ lêñ akwa tiyham dom. Ambo atôm lau nanj danjasuñ sambuc ñawaê ñayham ma sêsap gauc ti lêñ ñandô mba-ñga dôñ ñapanj, nanj dom. ¹⁸ Nâsec kôm ñac si gauc ahuc. Ma sêsa lêñ gauc mbasi-ñga tu ñac si ñalôm ñadandi-ñga, dec kalhac ñac ahuc bu sêtap Anötö ndê lêñ sêndôc tali-ñga sa dom. ¹⁹ Ñac maya dau danj dom, ma sêkêñ dau sambuc

têḡ lêḡ ḡalôm ḡagalac-ḡga. Ḥac si ḡalôm kac ḡac bu sêkôm mêtê ḡadômbwi tidau-tidau ḡapanḡ, ma ḡac atac whiḡ awa ti wapa hôc gêlêc.

²⁰ Magoc têḡ ndoc mac aḡgô ḡawaê ḡayham pi Kilisi, naḡ sêndôhônḡ mac bu asa lêḡ kaiḡ dinaḡ dom. ²¹ Mac aḡgô yom pi Yisu ma akêḡ whiḡ iḡ, ma sêndôhônḡ mac sêḡkuc yom ḡandô naḡ ḡahu yêc iḡ. ²² Sêndôhônḡ mac su bu ahu lêḡ ḡalôm akwa-ḡga naḡ muḡ-ḡga asa ambo, naḡ siḡ. Bu lêḡ dau kêgílí mac bu asa lêḡ tasanḡ ḡalôm ḡagalac-ḡga, naḡ kôm mac nem lêḡ ambo-ḡga tisac, ma ac waê bu andiḡam. ²³ Ma sêndôhônḡ mac bu aḡkuc gauc wakuc naḡ Anötö ndê Ḥalau kêḡ sip nem ḡalôm, dec asa nem lêḡ tiwakuc. ²⁴ Asa lêḡ ḡalôm wakuc-ḡga tôm mac asôc nem ḡakwê wakuc sa. Anötö dau kêḡ ḡalôm wakuc têḡ yac, naḡ iḡ kêmasaḡ tu bu datôm iḡ dau, ma taḡkuc iḡ ndê yom ḡandô tí dasa neḡ lêḡ dabuḡ ma gitêḡ eḡ.

²⁵ Tu dinaḡ-ḡga ahu yom tasanḡ hoḡ siḡ, ma asôm yom ḡandô eḡ awhiḡ daôm. Bu yac hoḡ dambo datôm Kilisi ndê ḡandô tigeḡ, ma yac bu taḡsau neḡ asidôwai, dec oc seḡ yac neḡ lêḡ dapiḡ dauḡ dôḡ-ḡga popoc. ²⁶ Mac bu atac ḡandê, naḡ ayob daôm bu akôm sac dom. Yom atac ḡandê-ḡga bu lhac mac ḡasawa, naḡ amasaḡ têḡ acsalô dau dinaḡ, muḡ su naḡ ac ndi sip. ²⁷ Akêḡ ḡasawa têḡ Sadaḡ bu êntôm mac dom. ²⁸ Am asa naḡ gêm kaḡ gêḡ, naḡ hu siḡ ma kôm gwelenḡ ḡayham ḡa amam bu nem daôm sa, ma nem lau naḡ sêpônda dau, naḡ sa sêwhiḡ.

²⁹ Ayob nem whamsuḡ têḡ yom sac-sac hoḡ. Asôm yom ḡayham eḡ, naḡ tôm bu nem asidôwai sa ma puc ḡac dôḡ, ma mac nem yom oc êmwasiḡ

lau naŋ sêngô. ³⁰ Ayob daôm bu asa lêŋ gitêŋ ti dabuŋ eŋ, bu akêŋ ŋawapac têŋ Ŋalau Dabuŋ dom. Bu Anötö kêŋ ndê Ŋalau dau têŋ mac ti nem ŋadalô, bu tôc asê bu mac ati iŋ ndê, ma bu wê mac asa nem lêŋ gitêŋ ti dabuŋ eŋ, e iŋ kôc mac sa têŋ bêc ŋambu-ŋga, awhiŋ lau hoŋ naŋ iŋ gêmlihi ŋac su sêti iŋ ndê. ³¹ Yom dalic dauŋ sac-ŋga, yom atac ŋandê-ŋga, mêtê dali dauŋ sa ti dasôm dauŋ-ŋga, ma yom datigasec lau-ŋga, mêtê kaiŋ dinaŋ hoŋ naŋ ahu siŋ sambuc. ³² Ma ambo ti atac whiŋ nem asidôwai hoŋ, ma tamwalô ŋac ti anem ŋac sa. Ma asuc sac naŋ asidôwai bu sêkôm têŋ mac, naŋ kwi, tôm Anötö suc mac nem sac kwi tu Kilisi-ŋga.

5

¹ Bocdinaŋ asa nem lêŋ aŋkuc Anötö ndê, atôm iŋ ndê balêkoc atac whiŋ-ŋga. ² Ma asa nem lêŋ ti atac whiŋ asidôwai hoŋ, tôm Kilisi tac whiŋ yac ma kêŋ dau sambuc ti da tu yac-ŋga, naŋ Anötö gêlic gitôm da ŋamalu ŋayham.

³ Ayob daôm bu mêtê kaiŋ bocdec daŋ yêc mac ŋasawa dom. Mêtê mockaiŋ-ŋga, mêtê ŋadômbwi tidau-tidau ma lau si mêtê sêpo awa ti wapa sa tu dau-ŋga. Bu lêŋ bocdinaŋ gic lau naŋ sêti Anötö ndê lau dabuŋ, naŋ ŋawaê dom. ⁴ Ma yom sac-sac ti yom gauc mbasi-ŋga ma yom mayan-ŋga bocdinaŋ gic waê lau dabuŋ dom. Magoc yom danem danŋe Anötö ti danem danŋe yac neŋ asidôwai-ŋga dec gic yac ŋawaê solop. ⁵ Bu mac aŋyalê pi ŋandô bu Anötö oc kôc lau kaiŋ bocdec sa dom. Lau mockaiŋ-ŋga, lau naŋ sêsa lêŋ ŋadômbwi, ma lau naŋ sêkêŋ awa ti wapa nom-ŋga kalhac si gauc ŋamata ŋapaŋ, naŋ gitôm ŋac sem akiŋ anötöi gwam. Lau naŋ sêsa lêŋ

kaiŋ dinaŋ, naŋ oc sêwêkaiŋ si mala yêc Kilisi ma Anötö ndê gamen undambê-ŋga dom andô. ⁶ Ayob daôm bu lau tasan si yom ŋambwa-ŋambwa êŋsau mac pi lêŋ sac-sac dinaŋ dom. Anjalê ŋapep bu lau danŋapêc naŋ sêsa lêŋ sac-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö ndê atac ŋandê sa. ⁷ Tu dinaŋ-ŋga andic sôŋ daôm awhiŋ ŋac dom.

⁸ Bu muŋ-ŋga mac asa lêŋ ŋasec-ŋga, magoc kwahic dec mac akêŋ whiŋ Pômdau dec ati balêkoc gamen ŋawê-ŋga. Bocdinaŋ asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ andic ŋawaê. ⁹ Ma lêŋ ŋawê-ŋga ŋa-ŋandô bocdec, dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau, dasa lêŋ gitêŋ, ma dasap yom ŋandô dôŋ. ¹⁰ Bocdinaŋ akôc gauc pi mêtê bocke naŋ gic Pômdau tandô ŋayham. ¹¹ Andic ahê lau naŋ sêsap mêtê ŋasec-ŋga, naŋ ŋandô ŋayham mbasi, naŋ dôŋ. Asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ, tu bu atôc asê tiawê bu ŋac si mêtê dau iŋ sac sambuc. ¹² Bu mêtê naŋ lau sac sêkôm sêsiŋ-sêsiŋ sêmbo, naŋ bu dasôm yom pi, dec oc kêŋ maya yac atu andô. ¹³ Magoc Anötö ndê ŋawê pô gêŋ hoŋ dinaŋ, ma tôc gêŋ naŋ yêc siŋ dau, naŋ ŋahu asê tiawê. ¹⁴ Tu dinaŋ-ŋga sêsôm yom gôliŋ dan pi ŋamalac naŋ sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, naŋ yêc bocdec bu, “Am ŋgac naŋ yêc bêc yêc, tampo sa ma tisa! Tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma Kilisi ndê ŋawê pô am.”

¹⁵ Bocdinaŋ dec ayob daôm bu asa lêŋ gauc mbasi-ŋga dom, magoc asa nem lêŋ ti gauc eŋ. ¹⁶ Akôc gauc bu akôm mêtê ŋayham eŋ, tôm nem têm ambo tamli-ŋga hoŋ, bu yac dambo têm sac-ŋga ŋalôm. ¹⁷ Tu dinaŋ-ŋga ambo ti nem gauc ŋawa ma anjalê lêŋ naŋ Pômdau tac whiŋ bu dakôm-ŋga.

18 Anôm gêṅ êṅiṅ mac-ṅga dom, bu lau naṅ sêsa lêṅ dinaṅ sêṅyainṅ dau ti si gêṅ hoṅ. Magoc akêṅ nem ṅalôm sambuc têṅ ṅalau Dabuṅ bu nem mac ahuc. 19 Ma bocdinaṅ asôm yom ṅayham-ṅayham têṅ daôm tu apuc daôm dôṅ-ṅga, tôm mac atap sa yêc Buku Wê-ṅga ti Wê Dabuṅ ma wê naṅ ṅalau dau kêṅ têṅ mac. Anem wê, ma gauc nem wê tu ampiṅ Pômdau-ṅga yêc nem ṅalôm tôm bêc hoṅ. 20 Ma gêṅ hoṅ naṅ Damaṅ Anötö kêṅ têṅ mac, naṅ anem danṅe iṅ ṅapaṅ, tu yac neṅ Pômdau Yisu Kilisi ndê ṅaê-ṅga. 21 Asôc nem asidôwai ṅapu tu bu atôc asê bu mac atoc Kilisi sa-ṅga.

Pol to yom pi lauwê ma ṅgac

22 Mac lauwê tigen-tigen asôc nem ṅgaci ṅapu tôm asôc Pômdau dau ṅapu. 23 ṅahu bu laungac sêti lauwê si ṅagôlôṅ, ṅalêṅ tigen tôm Kilisi ti gôlôwac dabuṅ naṅ iṅ gêm ṅac si ma sêti iṅ ndê ṅandô, naṅ si ṅagôlôṅ. 24 Bocdinaṅ tôm gôlôwac dabuṅ sêsôc Kilisi ṅapu, dec mac lauwê asôc nem ṅgaci ṅapu tu gêṅ hoṅ-ṅga. 25 Ma mac laungac, atac whiṅ nem awhêi, ṅalêṅ tigen tôm Kilisi tac whiṅ gôlôwac dabuṅ dec kêc ndê dac siṅ ma mbac ndu tu ṅac-ṅga. 26 Iṅ kôm gêṅ dau tu bu êṅgwasinṅ ṅac si sac hoṅ su e sêti lau dabuṅ, ma busanṅu ti Anötö ndê yom kôm gêṅ dau ṅandô sa. 27 Ma iṅ bu kêṅ gôlôwac dabuṅ sêlhac iṅ anṅô-ṅga tôm lau dabuṅ ti ṅawasi atu, naṅ giso me mêtê sac me yom danṅ yêc ṅac-ṅga dom. 28 ṅalêṅ tigen dinaṅ mac laungac atac whiṅ nem lauwê andic ṅawaê. Atac whiṅ ṅac tôm mac atac whiṅ daôm nem ṅamlic. Asa naṅ tac whiṅ ndê awhê, naṅ gitôm iṅ atac whiṅ dau. 29-30 Bu ṅamalac danṅ oc tec iṅ dau ndê ṅamlic dom, magoc yob ti gêm

yaom napep tòm Kilisi kôm têt yac lau nanj dati in ndê nandô, nanj gôlôwac dabunj. ³¹ Anötö sôm yom pi lauwhê ma ngac, tòm sêto yêc bocdec bu:

Tu dinanj-nga dec ngac danj oc hu damba lu dinda sinj, ma sap inj nawhê dônj, ma injlu sêti gêt tigenj. *[Gen 2:24]*

³² Yom pi lauwhê ma ngac, aö gam dôhônj whinj yom pi Kilisi ma gôlôwac dabunj, ma yom dau njahu sip njalôm gi. ³³ Magoc aö wasôm têt mac laungac tigenj-tigenj, bu atac whinj nem awhêi tòm mac atac whinj daôm. Ma mac lauwhê hoj atoc nem ngaci sa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom njatô

¹ Mac balêkoc, danjam wambu dinam ti damami tu Pômdau-nga, bu lêtj dau inj lêtj gitêtj. ² Bu Anötö ndê yomsu nanj sôm bu, “*Toc damam lu dinam sa,*” nanj yomsu njamata-nga nanj Anötö gic bata yom danj whinj bocdec bu, ³ “*Kôm bocdinaj, dec aö wanem mbec am nem lêtj hoj, ma wandic têtj nem têtj mbo tamli yêc nom-nga.*”

⁴ Mac dambai, ayob daôm bu akôm nem balêkoc atac nandê dom. Magoc tòm têtj hoj nanj sêmbo sêwhinj mac, nanj andôhônj ti anem la njac njalêtj solop nanj gic Pômdau ndê lau njawaê, e sêtiatu.

Lau akiñ ma njadaui si yom

⁵ Mac lau akiñ, danjam wambu nem njadaui nom-nga, ma atoc njac sa ti asôc njac njapu napep. Akôm ti nem njalôm sambuc, tòm mac am akiñ Kilisi dau. ⁶⁻⁷ Ma gauc nem bu akôm tu bu nem njadaui sêlic mac njayham-nga njambwa lec dom. Mba. Mac

nem n̄adaui bu s̄embo s̄ewhin̄ mac, me s̄embo dom, magoc anem akiñ n̄apep en̄. Anem akiñ n̄ac ti nem n̄alôm sambuc, bu Anötö tac whin̄ bu mac akôm bocdinañ. Akôm tôm mac am akiñ Kilisi dau, ma tôm mac am akiñ lau nom-n̄ga tawasê dom. ⁸ Bu mac an̄yalê su, bu lau hon̄ oc s̄etap si n̄agêyô sa yêc Pôm̄dau, tu ḡên̄ n̄ayham bocke nañ s̄êkôm-n̄ga. Lau nañ sem akiñ n̄adaui, ma lau nañ s̄êkôm gwelen̄ tu dau-n̄ga, nañ s̄ewhin̄.

⁹ Ma mac n̄adaui, ayob nem lau akiñ n̄alên̄ n̄ayham en̄. Asôm yom matôc-n̄ga tu bu akac nem lau akiñ tu s̄êkôm gwelen̄-n̄ga, nañ dom. Bu mac an̄yalê su bu Pôm̄dau, nañ ti mac nem N̄adau ma n̄ac si N̄adau whin̄, nañ mbo undambê, ma in̄ oc toc n̄amalac dan̄ sa hôc ḡêlêc dan̄ dom, in̄ oc ênsahê yac hon̄ n̄a saê tigen̄.

Dandic siñ ti Anötö ndê n̄aclai

¹⁰ Aneñ yom n̄ambu-n̄ga bocdec. Tamkwê Pôm̄dau ti ndê n̄aclai atu bu puc mac dôn̄ alhac n̄an̄ga. ¹¹ Asôc Anötö ndê wapa siñ-n̄ga hon̄ sa, dec oc tôm bu mac alhac n̄an̄ga ma aku Sadañ ndê lên̄ tasan̄ ti saê hon̄ dulu. ¹² Bu yac lau dakên̄ whin̄-n̄ga neñ n̄acyo dec n̄amalac nom-n̄ga dom. Mba! Yac tac siñ tên̄ gôlin̄ ti n̄aclai hon̄ nañ s̄embo Sadañ n̄apu. Yomandô! Yac tac siñ tên̄ Sadañ ma tên̄ in̄ ndê n̄alau sac nañ s̄embo umbon̄ n̄asawa, ma sem gôlin̄ lau sac tên̄ têm n̄asec-n̄ga dindec. ¹³ Tu dinañ-n̄ga asôc Anötö ndê wapa siñ-n̄ga hon̄ sa, bu alhac n̄an̄ga ma andic siñ tên̄ ndoc mac nem n̄acyo sac hôc asê mac. Ma n̄alên̄ dinañ n̄acyo dau ndê lên̄ dan̄ oc tôm dom bu kôm mac aku sa. ¹⁴ Bocdinañ alhac n̄an̄ga. Asap yom n̄andô dôn̄ n̄apan̄ bu puc mac dôn̄, gitôm pin̄kap

naŋ lau siŋ-ŋga sêkic pi ŋac si ŋampêbalê. Ayob daôm bu asa lêŋ gitêŋ eŋ, gitôm lau siŋ-ŋga sêyob si ŋabapo ŋa wapa siŋ-ŋga. ¹⁵ Amasaŋ daôm ŋapep tu ahoc ŋawaê ŋayham yom malô-ŋga asê, tôm lau siŋ-ŋga sêsôc atapa sa bu sêmasaŋ dau tu sêŋsêlêŋ-ŋga. ¹⁶ Ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga tôm têm hoŋ, bu yob mac têŋ Sadaŋ, gitôm lau siŋ-ŋga si lautuc naŋ tiŋ ŋac, ma si ŋacyo si sôp ti ya hoŋ ndu. ¹⁷ Gauc nem ŋapaŋ bu Anötö gêm mac si su, ma yom dau oc yob mac nem gauc gitôm gulun ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ tiŋ ŋagôlôn. Ma Anötö ndê yom tidôn yêc mac, bu yom dau ti Nalau Dabuŋ ndê bien baliŋ bu andic siŋ-ŋga. ¹⁸ Akôc wapa siŋ-ŋga hoŋ dinaŋ, ma atêŋ mbec têŋ Anötö ti Nalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma andac iŋ bu nem mac sa tôm têm hoŋ. Anem ali, alhac ŋaŋga, ma atêŋ mbec tu lau dabuŋ-ŋga tôm bêc hoŋ.

¹⁹⁻²⁰ Ma atêŋ mbec tu aö-ŋga whiŋ. Anötö kêyalin aö sa bu wahoc ŋawaê ŋayham asê pi iŋ ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau. Ateŋ mbec bu Anötö puc aö dôŋ ma kêŋ yom ti gauc têŋ aö bu wawhê ŋawaê dau ŋahu sa ŋapep eŋ, ma ti neŋ atac pa su, tôm iŋ ndê atac whiŋ. Kwahic dec aö gandöc gapocwalô tu aö neŋ gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga dinaŋ.

Pol gic bata ndê yom

²¹ Tikikus, yac neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga, ma Pômdau ndê ŋgac akiŋ ŋandô, naŋ oc têŋ mac loc, bu ndic miŋ aneŋ yom ti gwelen ŋawaê hoŋ têŋ mac. ²² Aö waŋkiŋ iŋ têŋ mac loc, tu bu ndic miŋ yac mba yom hoŋ têŋ mac, ma bu êŋgilí mac bu alhac ŋaŋga.

²³ Damanɔ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi sêpuc mac asidôwai honɔ dôɔ, bu asap mêtê atac whinɔ ti akêɔ whinɔ-ɔga dôɔ ɔaɔga, ma ambo ti yom malô.
²⁴ Anötö ndê mwasiɔ nem mac lau honɔ naɔ atac whinɔ yac neɔ Pômdau Yisu Kilisi, naɔ ahuc tôm têm honɔ ndi.

Anötö ndê Yom Lêṛsêṃ Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7